

Prozaička Ludmila Vaňková se narodila 9. května 1927 v Praze. Vyrůstala spolu se svou starší sestrou Blankou v rodině vrchního ředitele Národní banky Václava Vaňka. Otec byl v roce 1942 zatčen gestapem, krátce nato popraven a rodina se na příkaz gestapa musela odstěhovat z Prahy do Řevnic. Po absolvování základní školy studovala Vaňková dívčí reformní reálné gymnázium v Praze na Smíchově, kde v roce 1945 maturovala. Po maturitě pokračovala ve studiu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, obor sociologie a psychologie. Během studia se v roce 1947 zapojila do práce ve výboru studentského fakultního spolku. V roce 1948 byla z politických důvodů z univerzity vyloučena. Dostudovala až po více než dvaceti letech, v roce 1971, kdy studia zakončila prací *Člověk a kniha* a získala titul PhDr.

Po vyloučení ze studia pracovala jako sekretářka v několika nakladatelstvích, v letech 1949 až 1950 to bylo nakladatelství Evropský literární klub, poté nakladatelství Československý spisovatel, a postupně v literární redakci časopisů *Nový život* a *Divadlo*. Po mateřské dovolené byla v letech 1964 až 1972 propagační redaktorkou ve Státním nakladatelství dětské knihy (později Albatros). V roce 1968 vstoupila do KSČ, ale hned následující rok ze strany vystoupila. V důsledku tohoto rozhodnutí byla v letech 1973–1977 nucena pracovat jako výhybkářka v železniční stanici Karlštejn a až do roku 1977 nepublikovala. Poté se rozhodla stát se spisovatelkou na „plný úvazek“. Velmi vřelý vztah měla Ludmila Vaňková k divadlu. Po absolvování gymnázia v roce 1945 dokonce studovala Pražskou konzervatoř, kterou však nedokončila. Pokoušela se také o přijetí na DAMU, ale neúspěšně. Přesto zůstala divadlu věrná a nadále působila v ochotnickém souboru.

V době, kdy pracovala v nakladatelství Československý spisovatel, se seznámila se svým manželem, výtvarníkem Josefem Paukertem. Mají spolu dvě děti, dceru Ludmilu, která je překladatelkou, a syna Jana, programátora a příležitostného hudebního skladatele, který složil hudbu k několika filmům např. *Dům pro dva*, *Maseba* a *Návštěvníci*.

Počátky publikační činnosti Ludmily Vaňkové spadají do roku 1954, do období, kdy pracovala v redakci časopisu *Divadlo*. Jejím spisovatelským debutem se stala veršovaná pohádková hra *Princezna a šašek* (1954), která vyšla právě v tomto časopise. Psala také divadelní kritiky pro *Divadlo* a nepravidelně publikovala úryvky z próz i v dalších časopisech jako byly *Tvář*, *Věda a život*, *Vlasta a Květy*. Na žádost někdejších avantgardních výtvarníků ze skupiny Devětsil začala Ludmila Vaňková překládat knihu *Skrytý život Salvadora Dalího*. Úryvky z tohoto díla vycházely v letech 1964–1972 v časopise *Tvář*.

Tyto práce však nijak nevytvářely o autorčině budoucím literárním vývoji. Její prozaický debut v roce 1977 tak znamenal dvojnásobné překvapení. Románem *Mosty přes propast času*

a zejména románem *Král železný, král zlatý* se Ludmila Vaňková představila jako autorka dobrodružných historických románů. Ve svých dílech sice respektuje doložená historická fakta, ale nejde jí pouze o suché ztvárnění určité epochy, snaží se především poutavě vylíčit osobní dramata hrdinů. Dokáže mistrně skloubit soukromé osudy postav, ať již historicky doložených nebo fiktivních, s dějinným pozadím. Čtenáři je tak umožněno poznat významné postavy z naší historie i po lidské stránce. Většina románů Ludmily Vaňkové, až na výjimky, je situována do středověkých Čech. Hlavním tématem autorčiny tvorby je velmocenská etapa našich dějin. Některá díla jsou řazena do literatury sci-fi, například její literární debut *Mosty přes propast času* (1977). Kniha je o tajuplných bytostech z vesmíru, jejichž posláním je přinést dobro a vyšší formu civilizace lidem na planetě Zemi.

Historický román z 2. poloviny 15. století *Stříbrný jednorozec* (1981) zachycuje život Matěje Rejska z Prostějova, stavitele chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře, a hofmistra Michala Smíška z Vrchovišť. Michal Smíšek je z historie známý jako člověk, který dostavbě chrámu věnoval celý život a značnou část rodinného jmění. Vedle osudů obou hlavních postav autorka popisuje život prostých havířů a jejich krutě potlačenou vzpuru proti útlaku.

Romantický dobrodružný příběh bílého námořníka a jeho černého přítele *Černá sága* (1982) se odehrává v Africe v 16. století. Hlavní hrdinové – námořník, původem český exulant, a jeho přítel, potomek královské rodiny – se setkávají na otrokářské lodi. Uprchnou spolu a na cestě zažijí spoustu dramatických dobrodružství, utrpení a historických zvratů. Ve druhé dějové linii se odvíjí příběh českého historika, který v rodinných památkách objevil rukopis popisující tyto události. Po zveřejnění se přihlásí brazilský kolega, který tentýž příběh zná z vyprávění a vlastní další rodinné památky. Tak se kruh uzavírá a potomci tehdejších hrdinů se setkávají.

V románu *Léč pána z Rožmberka* (1988) se paralelně rozvíjejí dva historické příběhy, jejichž hrdiny jsou příslušníci rodu Rožmberků. První příběh je o lásce Kateřiny z Vartemberka k Petrovi z Rožmberka. Jejich romantická láska byla završena sňatkem, jejich manželství však bylo postupem času plné nepochopení a tragických omylů. Druhý příběh je o hudebně nadaném uhlířském synkovi, který se díky svému talentu dostal mezi jihočeské panstvo a později i ke studiu ve vyšebrodském klášteře. Historický román *Žena pro třetího krále* (1991) vypráví o osudech české královny Elišky Rejčky. Na pozadí dobových událostí popisuje příchod Rejčky z Polska do Čech, její krátká manželství s Václavem II. a Rudolfem Habsburským. Nejrozsáhlejší část románu je věnována vztahu královny vdovy s jedním z nejvýznamnějších mužů království – Jindřichem z Lipé.

V roce 1996 vyšla kniha *Domeček na Vesuvu*, v níž Vaňková uplatnila důvěrnou znalost železničního prostředí z vlastní praxe. Odehrává se v 70. letech v Čechách a zachycuje příběh vysokoškolačky Jarmily, která z politických důvodů odešla z reklamní agentury a pracuje u dráhy jako signalistka. K žánru sci-fi se Ludmila Vaňková vrátila románem *Genesis* (2000). Jde o náročnou četbu,

odehrávající se v neurčité, až snové realitě. Děj je zde až na druhém místě, hlavním cílem autorky bylo vsadit do příběhu své myšlenky a mravní zásady.

Jeden z nejmocnějších českých pánů 1. poloviny 14. století Vilém z Landštejna je hlavní postavou dalšího historického románu Ludmily Vaňkové *Pán stříbrné růže* (2005). Volným pokračováním sci-fi románu *Mosty přes propast času* je kniha *Čas čarodějů* (2006). I zde se tajemné bytosti z vesmíru snaží přinést na Zemi dobro. Tentokrát se ocitají na císařském dvoře Rudolfa II. Ve stejném roce vychází jako volné pokračování románu *Pán stříbrné růže* historický román *Válka růží*, jenž rozvíjí další osudy i politický život Viléma z Landštejna.

Ludmila Vaňková je známá především jako autorka rozsáhlých historických ság. Prvním z jejích románových cyklů je tetralogie *Lev a růže*. První část *Král železný, král zlatý* (1977) zachycuje osudy a mocenský vzestup krále Přemysla Otakara II. Sleduje jeho dětství, dospívání a nástup na český trůn až do doby před bitvou na Moravském poli. Druhá část *Zlá léta* (1978) popisuje události v Čechách po bitvě na Moravském poli až po nastoupení Václava II. na osiřelý trůn. Na pozadí politických a společenských událostí zde autorka rozvíjí několik témat. Milostný vztah královny Kunhuty k Závišovi z Falkenštejna, životní příběh Václava II. a osudy Závišovy dcery Ulriky. Třetí díl *Dědici zlatého krále* (1979) pokračuje líčením sporu mezi Václavem II. a Závišem z Falkenštejna. Autorka popisuje dobu nástupu vlády Václava II. a vyvrcholení sporů s mocnou jihočeskou šlechtou, milostný příběh Závišovy dcery Ulriky a Hynka z Lichtenburka i marný Závišův boj o udržení moci. Kniha končí popravou Záviše z Falkenštejna. Čtvrtá část *Žebrák se stříbrnou holí* (1987) se zabývá vrcholným obdobím vlády Václava II., kterému se díky těžbě stříbra a obratné politice podařilo vytvořit mocnou středoevropskou říši.

Román *První muž království* (1983) je první částí *Lucemburské trilogie*. Na něj volně navazuje *Rab z Rabštejna* (1985), v němž dává Vaňková prostřednictvím hlavního hrdiny, Oldřicha Pluha z Rabštejna, nahlédnout do života středověkých venkovanů. Trilogii uzavírá román *Roky před úsvitem* (1993), jehož děj autorka umístila do období, kdy Jan Lucemburský odváží mladého Václava na královský dvůr do Francie. Tam ho později ožení s Blankou z Valois a zúčastní se sňatku své sestry Marie s francouzským králem. V té době také svádí boje s Habsburky a Wittelsbachi. Druhá dějová linie sleduje příběh Jindřicha z Lipé a Elišky Rejčky a již v předchozím díle načrtnuté osudy Oldřicha Pluha z Rabštejna.

První díl cyklu *Tajemství opuštěného přemyslovského trůnu* s názvem *Královský nach tě neochrání* (1984) je zasazen do období na sklonku vlády posledního Přemyslovce Václava III. Kniha zachycuje krátké období vlády Václava III., jeho zavraždění a následující tři roky předlucemburského období, kdy docházelo k politickým zápasům o uvolněný český trůn. Ve volném pokračování *Od trůnu dál* (1993) autorka líčí osudy Jana Rakouského, Violy Těšínské, Petra z Rožmberka a dalších historických a literárních postav mezi lety 1310–1322. Román je barvitý a čtivý, protože více než ze

skutečné historie vychází z autorčiny fantazie. Vaňková v něm domýšlí osudy lidí, kteří měli také nárok na český trůn, ale v boji o moc neobstáli.

Knihy *Cval rytířských koní* (1988), první část šestidílné ságy *Orel a lev*, se věnuje období vlády Lucemburků na českém trůně. Na věrně vylíčeném pozadí rytířských turnajů, dvorských intrik a lásek se Ludmila Vaňková snaží čtenáři přiblížit i osobní život Jana Lucemburského a Karla IV., poznamenaný vnitřními i citovými zmatky. O rok později vyšla druhá část s názvem *Dvojitý trůn*, která zachycuje období vlády Lucemburků před bitvou u Kresčaku. Třetí část *Orel a had* (1990) je věnována osudu Lucemburského rodu od bitvy u Kresčaku až po římskou korunovaci. Po smrti Jana Lucemburského se Karel IV. soustřeďuje na upevnění moci v říši a budování stability českého státu. Musí se vyrovnat se smrtí manželky, jeho život pak pokračuje v novém manželství s Annou Svídnickou. V roce 1355 je v Římě korunován na císaře, čímž upevňuje svou moc a slávu. V románu vystupuje celá řada zajímavých historických osobností – Arnošt z Pardubic, římský tribun Cola di Rienzo, malíř Theodorik, básník Petrarca a další postavy, které osudově prošly výjimečným životem Karla IV. Čtvrtý díl románové epopoje *Od moře k moři* (1998) zachycuje vztah Karla IV. a Anny Svídnické. Vaňková na základě historických faktů domýšlí strhující příběh o pevném citovém vztahu mezi panovníkem a jeho třetí manželkou. Toto zřejmě nejšťastnější období Karlova osobního života je umocněno narozením vytouženého syna Václava. V roce 1998 vyšla také pátá část s názvem *Druhá císařovna*. V ní autorka barvitě a napínavě zobrazuje další životní osudy Karla IV., jehož krutě zasáhla předčasná smrt Anny Svídnické. Panovník si velmi těžko zvyká na svoji čtvrtou ženu Elišku, která v ničem nepřipomíná křehkou a půvabnou Annu. V posledním díle *Dotkni se nebe* (1998) Ludmila Vaňková sleduje poslední etapu života Karla IV. Krom politických událostí popisuje i jeho manželství s Eliškou Pomořanskou, které se nakonec vyvinulo v pevný a hluboký svazek, z něhož vzešla řada potomků. V době jeho politických úspěchů však začíná vzrůstat nespokojenost s poměry uvnitř církve a Karel IV. se snaží zabránit rozkolu církevní jednoty spojenectvím s Francií, což se mu však nepodařilo.

Rozsáhlý dvoudílný román *Naprsquaw* zasadila Ludmila Vaňková netradičně do období českého obrození. Obě části *Čas voní dálkou* (1995) a *Země svobodných, domov smělých* (1995) jsou zaměřeny na postavu buditele Vojty Náprstka a jeho ženy. V trilogii *Rozděl a panuj* zachycuje Vaňková v částech *Ty jsi dědic svého otce* (2001), *Jsme jedné krve* (2002) a *Vězení pro krále* (2004) životní peripetie synů Karla IV., bratrů Václava IV. a Zikmunda, kteří se stali velkými soupeři v boji o obrovské dědictví Lucemburského rodu. Čtyřdílný románový cyklus *Zrození království* začíná prvním dílem *Příběh mladšího bratra* (2008), jenž zachycuje období křížových výprav a bojů mezi přemyslovskými knížaty o český trůn. Druhá část *Kdo na kamenný trůn* (2008) sleduje Přemysla Otakara I. při dobrodružstvích ve Svaté zemi. V jeho rodné zemi zatím probíhají tvrdé boje o moc mezi Přemyslovci, kteří se střídají na trůně a přivádějí Čechy do těžké krize. Třetí díl *Cestou krále*

(2009) zachycuje Přemysla Otakara I. v době největší slávy, kdy se stává králem a snaží se pozvednout České království mezi velmoci. Sága končí čtvrtou částí nazvanou *Dítě z Apulie* (2011), která líčí životní osudy římského císaře Fridricha II.

Již během studií na gymnáziu se Ludmila Vaňková rozhodla přiblížit beletristickou formou celé české dějiny. Své rozhodnutí však byla nucena na čas odložit, protože tehdejší doba historickým románům nepřála. Publikovat začala v poměrně pozdním věku, až ve svých padesáti letech, přesto se její romány takřka vždy zařadily na špici čtenářského zájmu. Románová šíře, bohatství historie a dějů, vytvořených autorčinou fantazií i z nepatrných zmínek středověkých kronik, stovky postav s romanticky vzrušujícími příběhy i porozumění dávným lidským osudům, to vše nadchlo milovníky románové četby a její knihy se staly nejčtenější současnou českou historickou beletrií.

Ludmila Vaňková je velkou obdivovatelkou naší historie a čím více se ve svých knihách přibližuje ke století, ve kterém žijeme, tím méně jí v nich vycházejí dobré konce: „*V tomto století, ačkoli v něm žiju, se příliš nevyznám. Ale ono to nějak dopadne. Vždycky to nějak dopadlo...*“

(Zpracovala: Jitka Haincová)